

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра трудового, екологічного та аграрного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПРЕЦЕДЕНТНА ПРАКТИКА ЄСПЛ В
ЕКОЛОГІЧНИХ СПРАВАХ**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Прецедентна практика ЄСПЛ в екологічних справах
Викладач (-і)	Яремак Зоряна Василівна, доц., к.ю.н., завідувач кафедри трудового, екологічного та аграрного права
Контактний телефон викладача	(0342) 507822
E-mail викладача	zoryana.yeramak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://ktetap.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу-2/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується виконання індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни «Прецедентна практика ЄСПЛ в екологічних справах» є нормативно-правові акти, які регламентують питання діяльності Європейського суду з прав людини, процедуру звернення до Європейського суду, їх тлумачення та механізми реалізації, науково-теоретичні дослідження у цій сфері. Правове регулювання у сфері охорони довкілля та забезпечення права на його безпечність для життя і здоров'я в Україні є доволі розгалуженим і детальним. Тим не менше, на практиці збереження елементів довкілля та захист екологічних прав є надзвичайно складною справою, у вирішенні якої часто не допомагає система національного судочинства. У таких ситуаціях задіюються міжнародні механізми та інструменти, в тому числі звернення до Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та її унікального механізму — Європейського суду з прав людини. Для захисту екологічних прав українців ЄСПЛ є особливо цікавим механізмом із таких трьох основних причин. По-перше, ЄСПЛ є чи не єдиним міжнародним судом, процедура якого передбачає можливість звернення приватних осіб, а не лише держав-учасниць Конвенції. Він уповноважений підтверджувати факти порушення прав, охоронюваних Конвенцією, присуджувати виплату справедливої сатисфакції, а також зобов'язувати уряди впроваджувати заходи для виправлення індивідуальних ситуацій заявників та системних порушень. По-друге, попри відсутність у тексті Конвенції права на безпечне для життя і здоров'я довкілля, протягом останніх десятиліть ЄСПЛ розтлумачив зміст деяких положень Конвенції таким чином, аби поширити їх на випадки забруднення довкілля. По-третє, на відміну від деяких західноєвропейських країн, які ще досі сперечаються щодо обсягу застосування Конвенції під час вирішення справ у національних судах проти третіх осіб, тобто щодо питання, чи створює Конвенція зобов'язання для судів, а не тільки для Сторін Конвенції, парламент України у 2006 році визнав практику ЄСПЛ джерелом права — обов'язковими прецедентами, яким українські суди повинні слідувати, вирішуючи справи між фізичними, юридичними особами та органами влади України.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<u>Метою</u> викладання навчальної дисципліни «Прецедентна практика ЄСПЛ в екологічних справах» є набуття магістрантами необхідного рівня знань про правове регулювання суспільних відносин, пов'язаних із застосуванням міжнародного механізму	

захисту екологічних прав та охорони довкілля, та навичок практичного застосування цих норм для оптимального та найбільш ефективного механізму захисту екологічних прав.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Прецедентна практика ЄСПЛ в екологічних справах» спрямована на формування у студентів правового світогляду та мислення; поглиблення засвоєних при вивченні нормативних дисциплін еколого-правового спрямування студентами-магістрантами теоретичних знань щодо міжгалузевих аспектів юридичної природи екологічних прав та механізму їх захисту, закріплення необхідних навичок використання європейських правозахисних механізмів у практичній діяльності, вміння фахово аналізувати рішення Європейського суду з прав людини та визначати рівень ефективності звернення до Європейського суду у конкретних практичних ситуаціях.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, в тому числі іноземних.

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК9. Здатність працювати у міжнародному контексті.

ЗК12. Здатність скеровувати зусилля, поєднувати результати різних досліджень та аналізу, вчасно подавати результат.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування у відносинах захисту екологічних прав.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції в контексті забезпечення реалізації та захисту екологічних прав.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

С10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати та наводити переконливі аргументи.

ПРН 11. Розуміти методику процесу правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

ПРН 13. Демонструвати вміння узагальнювати практику застосування окремих правових інститутів.

ПРН 14. Демонструвати здатності щодо пошуку, інтерпретації та застосування правових позицій та рішень ЄСПЛ з метою захисту прав природокористувачів в різних судових провадженнях.

ПРН 18. Самостійно готувати проекти актів правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	8
семінарські заняття / практичні / лабораторні	8
самостійна робота	74

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
2	081 Право	1	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Змістовний модуль 1. Окремі аспекти роботи Європейського суду з прав людини

Тема 1. Загальна характеристика Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та особливості тлумачення її норм	1	-	8
Тема 2. Європейський суд з прав людини: загальні питання діяльності та організації	1	-	8
Тема 3. Порядок звернення до ЄСПЛ із екологічними справами	2	2	8
Тема 4. Природа практики ЄСПЛ та її застосування національними судами	-	2	8

Змістовний модуль 2. Права людини та довкілля в практиці ЄСПЛ

Тема 5. Право на життя та екологічні права	-	2	10
Тема 6. Право на справедливий суд і ефективний захист та екологічні права	2	-	8
Тема 7. Право на повагу до приватного і сімейного життя та екологічні права	-	2	8
Тема 8. Свобода вираження поглядів та екологічні права	-	-	8
Тема 9. Право власності та екологічні права	2	-	8
ЗАГ.:	8	8	74

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу	Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається Положенням про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті
-----------------------------------	--

	Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 10.10.2010 р. (зі змінами та доповненнями) – <i>текст розміщений на сайті Інституту</i> https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/02/Положення-про-порядок-оцінювання-здобувачів-у-ННЮІ.pdf
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами письмової залікової роботи на останньому семінарському занятті.
Семінарські заняття	Система оцінювання семінарських занять визначена р. 4 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються р. 5 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
Підсумковий контроль	<u>Підсумковий контроль</u> – залік у письмовій формі. На залік виносяться 2 описових завдання, які оцінюються по 40 балів, 4 тестових завдань, які оцінюються по 5 балів. Максимальний бал за залік становить 100 балів.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках і завданнях для підготовки до семінарських (практичних) занять), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань.

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання академічному плагиату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагиату.pdf> та Положенням про запобігання академічному плагиату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагиату.pdf>.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п. 5.1.2 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-

науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника).

Неформальна освіта

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>.

Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти здійснюється одноосібним рішенням директора за умови, що назви освітніх компонент ідентичні або мають незначну стилістичну розбіжність; співпадає загальний обсяг годин (кредитів ЄКТС); співпадають компетентності та програмні результати навчання з дисципліни / дисциплін та результатів неформальної освіти або на підставі висновку експертної комісії кафедри.

8. Рекомендована література

1. За ред. О. Кравченко. Стратегічні судові справи на захисті екологічних прав та довкілля МБО "Екологія-Право-Людина", 2014.
2. Краснова М.В., Краснова Ю.А. Реалізація та захист екологічних прав громадян: теоретико-правові аспекти: наукове видання. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2021.
3. Гнатовський М. та ін. Дослідження практики Європейського суду з прав людини для визначення Національних стандартів компенсацій порушення державою прав людини [Текст]: інфор.-аналіт. Звіт. К. : Атіка, 2011.
4. Застосування Європейської конвенції з прав людини для захисту екологічних прав та довкілля (посібник) / Є. Алексєєва, О. Мелень-Забрамна, Д. Скрильніков. Видавництво «Компанія Манускрипт»: Львів, 2016.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичному посібнику, розміщеному на сторінці кафедри та наданих здобувачам вищої освіти на першому навчальному занятті.

<https://ktetap.pnu.edu.ua/заочна-форма-навчання-2/>

Викладач:

к.ю.н., доц. Зоряна ЯРЕМАК